Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Barraca 9 de la Solella de la Ferreria

Rellinars

Ubicació

Comarca:	Vallès Occidental
Lloc/Adreça:	Solella de la Ferreria
Alçada:	464

Coordenades:

Latitud:	41.62691
Longitud:	1.9254
UTM Est (X):	410486
UTM Nord (Y):	4608911

Classificació

Número de fitxa	08179 - 136
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern Contemporani Popular
Segle	XVIII-XX
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Malgrat conserva la coberta, s'ha detectat un moviment estructural a nivell del ventre de la barraca que fa perillar la seva estabilitat. De fet la llinda ja està partida i de moment s'aguanta per la pressió mateixa que exerceixen les pedres.
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BPU
Observacions protecció:	Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés	Difícil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08178A007000040000OE
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló i Laura Bosch

Data de registre de la fitxa: ds., 09/02/2019 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada per sota del Turó de Planeres, a mà esquerra del naixement del torrent del Turó de Planeres que juntament amb el de la Figuerota es converteixen en afluents de la Riera de Sanana. S'hi accedeix a partir de la carretera B-122 que va de Terrassa a Rellinars, i arribats al PK. 13.700 girar a mà esquerra en sentit oposat al Camí de Les Boades. En aquest indret, només entrar, la pista de terra bifurca. Deixarem el camí de mà dreta i continuarem pel de l'esquerre fins arribar a un revolt on hi ha un claper al davant mateix. La barraca està a mà esquerra, a una vintena de metres del camí en direcció nord-oest. Es tracta d'una construcció aèria, construïda aprofitant el sortint de roca en el pendent natural del terreny. Està adossada al marge, de planta irregular (1,20 m d'amplada per 1,50 m aproximadament). Feta de pedra irregular sense desbastar. Les pedres més grans s'han emprat en la construcció dels brancals i la llinda plana (esquerdada d'un costat a l'altra). La porta d'accés està orientada al sud-oest (1,05 m d'alçada per 0,65 m d'amplada màxima). Els murs tenen un gruix que oscil·la entre els 0,55 i els 0,60 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades amb una llosa de tancament central. L'alçada interior, des del terra al punt central de la volta és d' 1,70 metres. Conserva parcialment el voladís (que mesura des del terra 1,55 metres) característic que impedeix les filtracions d'aigua en cas de pluja. Ha perdut una gran part del recobriment exterior característic de terra i pedruscall que impermeabilitzen l'interior de l'habitacle; Per la part posterior hi creix un càdec que està exercint una forta pressió sobre la coberta. A l'interior hi ha un tinell o cocó gairebé imperceptible que mesura uns vint centímetres de costat. Mesura 0,30 m d'amplada per 0,25 m d'alçada per 0,58 de fondo. Hi ha una espitllera, orientada al sud-est.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca, amb el codi número 17087.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrassar el terreny i també en tines. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície. La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra

construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat. RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans. RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres. SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43. SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa. SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52. SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.